

© FENDT

Goed omgaan met gewasbeschermingsmiddelen

Denk na voor je begint

Het gewasbeschermingsmiddelenaanbod verschaalt in ijltempo en de eerste leemtes vallen. Er komen slechts zeer beperkt nieuwe middelen op basis van nieuwe werkzame stoffen bij. Deze boodschap wordt jaar na jaar duidelijker tijdens de wintervergaderingen. Ook dit jaar vielen er belangrijke slachtoffers, denk aan chloorprofam, methiocarb en propiconazool, om er slechts enkele te noemen. De toekomst ziet er niet rooskleurig uit.

Shana Clercx, Proef- en Vormingscentrum voor de Landbouw

De komende jaren komen er nog veel werkzame stoffen in 'herregistratie'. Zo is de toekomst voor 'vaste waarden' glyfosaat en mancozeb nog onzeker. De oorzaak ligt deels bij de strengere EU-eisen waaraan de werkzame stoffen moeten voldoen bij herregistratie en bij de publieke opinie, maar de rol van de normoverschrijdingen in het oppervlaktewater is een factor die zeker niet mag worden onderschat. Zogenaamde puntvervuilingen is een factor waar de sector nog grip op heeft en bovendien

is er nog steeds veel ruimte voor verbetering. Het Proef- en Vormingscentrum voor de Landbouw (PVL) neemt onder andere deze factor onder de loep in het Leaderproject 'Goede praktijken als sleutel tot duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen'. De projectnaam is een hele mond vol, maar het project wil zich ook niet enkel toespitsen tot het beperken van puntvervuilingen. Er zijn namelijk talloze factoren die bijdragen aan een maximalisatie van het rendement van een chemische behandeling. In tijden waar het

aanbod verschaalt, moet je met elke toepassing (en elke euro) bedachtzaam omspringen. Zo stelt de overheid voor namelijk eisen aan driftreductie via onder meer de verplichting van driftreducerende doppen. Maar slechts 5% van de totale depositie van gewasbeschermingsmiddelen in het milieu wordt veroorzaakt door drift en meer dan 50% wordt veroorzaakt door puntvervuiling. De toepassing van driftreducerende doppen is dus een stap in de goede richting, maar het voorkomen van puntvervuilingen is de verantwoordelijkheid van de landbouwer. De landbouwsector is een zeer diverse sector, maar zeer creatief en vindingrijk. Hieronder gaan we dieper in op de maatregelen die je best neemt vooraleer je aan je spuitwerkzaamheden begint.

Opslag

Volgens de sectorgids(en) moeten gewasbeschermingsmiddelen bewaard

worden in een fytokast of fytolokaal en beheerd worden door iemand met een fytolicensie. Afhankelijk van het soort fytolicensie waarover de persoon beschikt, mogen meer of minder handelingen met de fytoproducten uitgevoerd worden. Een van de belangrijkste eisen is dat dit lokaal afgesloten moet zijn voor wie niet over een fytolicensie beschikt. In drukke tijden kan dit soms een probleem zijn. Zo blijft de sleutel regelmatig op de deur zitten of is de bergplaats van de sleutel bekend voor het hele gezin of het hele bedrijf. Dit zijn zware inbreuken die bij controle mogelijk niet onopgemerkt voorbij zullen gaan.

Voor de behandeling

De gemiddelde leeftijd van de spuitmachines in Vlaanderen ligt boven 20 jaar. Dat betekent dat er nog steeds veel spuitmachines gebruikt worden die nog niet zo'n gebruiks- en milieuvriendelijke technieken hebben zoals een fustreiniger en geavanceerde reiniging. Dit hoeft geen probleem te zijn, maar het vergt meer aandacht van de landbouwer in kwestie naar het weren van puntvervuilingen en bescherming van de gebruiker voor, tijdens en na de toepassing.

Een goede werking en afstelling van het spuittoestel zijn essentieel voor een goed resultaat van de bespuiting. Maar dit is meestal makkelijker gezegd dan gedaan. De meeste spuitmachines zijn ondertussen uitgerust met minimaal 50% driftreducerende doppen, maar de doppenwereld is zo uitgebreid dat er bij elke wijziging moet worden nagedacht hoe de gebruiker ermee moet omgaan.

Vaak worden oude spleetdoppen simpelweg vervangen door nieuwe driftreducerende doppen, zonder erbij stil te staan dat voor elk doptype een andere waterhoeveelheid, rijsnelheid en druk wordt verlangd. De variërende factoren voor de keuze van een doptype zijn zeer uitgebreid: teelt, toepassing, groeista-

dia, gewasbeschermingsmiddel, bufferzones, perceel ... Even snel de doppen vervangen zit er dus niet in. Dit duidt op de noodzaak van een goed uitgewerkt spuitprotocol. Zorg dat het voor elke gebruiker van de spuitmachine duidelijk is welke dop met welke specificaties er nodig is voor de behandeling. Een perceelsfiche is ook een makkelijke aanvulling van het protocol. Hierop kunnen gevoelige punten (moeilijke hoeken, grenzend aan waterlopen, verharde oppervlaktes, verhoogde onkruiddruk ...) vermeld worden.

De waterkwaliteit van het spuitwater is een factor die vaak wordt vergeten bij de toepassing van een gewasbeschermingsmiddel, voornamelijk de hardheid en de pH. Bij te hard water of water met een ongunstige pH wordt de werkzame stof van het gewasbeschermingsmiddel afgebroken en vlokt het uit. Hierdoor kan de halfwaardetijd van de oplossing drastisch dalen (bijvoorbeeld 10 minuten bij pH 9) en wordt de gemaakte oplossing onbruikbaar. Zo wordt op meerdere bedrijven oppervlaktewater of regenwater gebruikt. Meestal hebben deze waterbronnen een redelijk neutrale pH, terwijl de ideale uitgangspH van het spuitwater en eind-pH van de oplossing meestal tussen 5 en 6 ligt. Tussen deze pH-waarden ligt eveneens de pH van het te beschermen gewas, waardoor het middel makkelijker indringing in het gewas krijgt. De toevoeging van voornamelijk meststoffen aan de spuitoplossing kan de eind-pH drastisch doen veranderen. Een simpele test met een strookje of pH-meter geeft een goede indicatie. De halfwaardetijd is de tijd waarop de helft van het gebruikte product zijn werking verliest. Toepassing van gewasbescherming met water met een te hoge of te lage pH leidt er dus toe dat een gedeelte van de actieve stof niet meer werkt.

Een factor waar je steeds naar moet handelen, zijn de weersomstandighe-

den. Voor de meeste toepassingen (uitgezonderd insecticiden) is groeizaam weer met een vochtige bodem, droge plant, weinig wind en minimum 60% luchtvochtigheid ideaal. In de praktijk betekent dit toepassen op droge, windstille dagen in de vroege ochtend of de latere avond indien je rekening houdt met mogelijke dauwmomenten. Mogelijke (goedkopere) hulpmiddelen hierbij zijn de aanschaf van een windmeter en hygrometer. Je kan ook een geavanceerde weersite raadplegen waar de metingen per locatie makkelijker te bekijken zijn (bijvoorbeeld www.wow.meteo.be). Bij grotere bedrijven kan een eigen geavanceerd weerstation ook een enorme bron van weersinformatie zijn. ■

Een goede werking en afstelling van het spuittoestel zijn essentieel voor een goed resultaat.

Hardheid van het leidingwater in Vlaanderen

Op de website van de Watergroep (<https://www.dewatergroep.be/nl-be/drinkwater/waterkwaliteit-en-hardheid/waterhardheid>) kan je de hardheid van het leidingwater in jouw gemeente vinden. Die kan ook gebruikt worden als een indicatie van de hardheid voor grondwater. Bij gebruik van hard water zullen de werkzame stoffen zich binden aan opgeloste ionen, neerslaan en hun werkzaamheid verliezen.